

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

ANALÝZA PŘÍČIN NEZAMĚSTNANOSTI NA
BROUMOVSKU

Renata Matoušová

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renata MATOUŠOVÁ**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management podniku**

Název tématu: **Analýza příčin nezaměstnanosti na Broumovsku**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod a cíl bakalářské práce

1. Vysídlení původního obyvatelstva
2. Jednostranně orientovaná výroba
3. Struktura obyvatelstva
4. Odlehlost regionu
5. CHKO
6. Fluktuace

Závěr a doporučení

Použitá literatura

Přílohy

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Dytrt, Z., **Dobré jméno firmy**, Alfa, Praha, 2006
Veber, J. a kol., **Management**, Management Press, Praha, 2000
Dytrt, Z. a kol., **Manažerské kompetence v evropské unii**, C.H. Beck, Praha, 2004
Trenčanská, B., **750 let Broumova v archivních dokumentech**, Město Broumov Muzeum Broumovska, Broumov, 2006

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Zdeněk Dytrt, CSc.**
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **25. října 2007**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2008**

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
děkan

L.S.

doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 26. října 2007

Souhrn

Tato práce analyzuje současný stav nezaměstnanosti na Broumovsku a její hlavní příčiny. Podrobně popisuje historický vývoj obchodu, jednostrannou výrobu a rovněž složení obyvatelstva a odlehlost regionu jako nejvýznamnější faktory.

Klíčová slova

nezaměstnanost, Broumov, analýza, příčiny, fluktuace

Title

Analysis of causes of unemployment in Broumov district

Abstract

This work analyses the present state of the unemployment in Broumov district and its main causes. It describes the historical progress of trade in detail, the unilateral manufacturing and also population structure and remoteness of the region as the most important factors.

Keywords

unemployment, Broumov, analysis, causes, fluctuation

Obsah

Úvod a cíl bakalářské práce	1
1. Vysídlení původního obyvatelstva	3
1.1 Počátky a vývoj obchodu na Broumovsku	3
1.2 Rozvoj exportu kontra vysídlování	4
1.3 Poválečný vývoj	6
2. Jednostranně orientovaná výroba	7
2.1 Textilní průmysl	7
2.2 Výroba průmyslového vybavení	8
2.3 Další významní zaměstnavatelé regionu	9
3. Struktura obyvatelstva	11
3.1 Profil místních obyvatel a jejich názor na problematiku	13
3.2 Obyvatelstvo a druhy nezaměstnanosti	14
3.2.1 Typy nezaměstnanosti	17
3.3 Přínosy nezaměstnanosti	18
3.4 Přirozená míra nezaměstnanosti a její determinanty	19
3.4.1 Přirozená míra nezaměstnanosti	19
3.4.2 Pohyby v pracovní síle	19
3.4.3 Determinanty přirozené míry nezaměstnanosti	20
4. Odlehlost regionu	22
4.1 Rozvojové osy	22
4.2 Využití pozice v pohraničí	23
4.3 Komparace měst	24
5. Chráněná krajinná oblast	27
5.1 Definice Chráněné krajinné oblasti a základní údaje	27
5.2 Chráněná krajinná oblast Broumovsko	27
5.3 Chráněná krajinná oblast jako příčina nezaměstnanosti na Broumovsku	28
6. Fluktuace	30
6.1 Definice a rozdělení fluktuace	30
6.1.1 Teorie reálného cyklu	31
6.1.2 Labor hoarding	31
6.1.3 Nezaměstnanost	32

6.2 Dopady fluktuace	32
6.3 Nežádoucí fluktuace	34
Závěr a doporučení	36
Použitá literatura	

Úvod a cíl bakalářské práce

Ačkoliv je nezaměstnanost samozřejmě vnímána jako celorepublikový problém, může se ze dne na den přímo týkat každého z nás. Některé regiony v České republice se s tímto problémem potýkají velmi vážně, a přestože Broumovsko nepatří v našem státě úplně k těm nejkritičtějším (ačkoliv zaměstnanost zde výrazným problémem je) rozhodla jsem se zaměřit právě na něj, jelikož zde žiji a jsem alespoň okrajově seznámena s mnoha faktory, které zde nezaměstnanost ovlivňují. Těchto příčin je mnoho, a proto jsem se rozhodla zaměřit pouze na ty nejhlavnější a nejvíce zřejmé. Každému tématu věnuji jednu kapitolu a pokusím ho popsat jak ze stránky teoretické, tak ho prakticky analyzovat a na závěr přispět nějakými vhodnými návrhy ke zlepšení současné situace.

Některé příčiny nezaměstnanosti, které zde uvádím, se na první pohled nemusí zdát důležité. V první kapitole jsem se rozhodla věnovat historii a jejímu dopadu na nezaměstnanost na Broumovsku. Může se zdát, že mezi těmito tématy není žádná souvislost, ale uvědomme si, že struktura pracovních míst, tradice a budování zázemí je záležitostí dlouhodobou, je to otázka let, desetiletí, ba i staletí. Proto si myslím, že historický vývoj tohoto regionu měl a má výrazný vliv na zdejší nezaměstnanost a pracovní podmínky.

Další kapitolou je jednostranně orientovaná výroba, která má podle mého názoru jednoznačně neblahý vliv na zaměstnanost, resp. nezaměstnanost lidí. Myslím si, že tento problém je úzce spjat s množstvím středních škol v regionu, a to především proto, že mládež, která zde vyrůstá, musí za vzděláním dojíždět a ze škol, které jí tu jsou „k dispozici“ nemůže dostat potřebnou odbornost v daném oboru, která by zde byla potřeba. Další otázkou je také to, jaká část mladých lidí se po studiu vrátí do regionu, pro ně z hlediska uplatnění velmi neperspektivního. Tudíž otázka odlivu mladých lidí z Broumova je také velmi závažným problémem v souvislosti budování pracovních míst. Troufám si říci, že pokud zůstane situace stejná nebo se dokonce zhorší, může za několik desítek let průměrný věk obyvatelstva na Broumovsku nápadně stoupnout a žít zde bude pro další generaci ještě méně perspektivní než doposud. Proto jsem se ve třetí kapitole rozhodla věnovat rozboru struktury obyvatelstva a teoretickému pohledu na problém nezaměstnanosti. Jak všichni víme, zvyšování průměrného věku a stárnutí populace je problém týkající se celé republiky. V tomto případě má složení obyvatelstva výrazný vliv na nezaměstnanost na Broumovsku. Nejen proto, že starší lidé těžko shánějí nová pracovní místa, ale i z důvodu výše zmíněného, a to pro odliv mladých lidí do větších měst. V neposlední řadě k tomuto problému menší mírou přispívá i romská menšina žijící v Broumově, u které je výrazně vyšší procento nezaměstnaných.

Svůj podíl na nezaměstnanosti má jistě i geografické umístění a odlehlost regionu. Této příčině je věnována také samostatná kapitola této práce. Broumovským regionem nevede žádná významnější komunikace propojující Českou republiku s nedalekým Polskem, město nevyužívá své pozice v pohraničí k přímému mezinárodnímu obchodu, ne mnoho obyvatel je ochotných dojíždět do Polska za prací, naopak se setkávám s tím, že české firmy na Broumovsku a Náchodsku zaměstnávají Poláky.

Jistou bariérou v rozvoji výroby a obchodu v broumovském regionu je i to, že Broumovsko bylo vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí, a proto jsou zde do jisté míry značná omezení. Na druhou stranu lze říci, že na Broumovsku je velké množství kulturních památek, které jsou obhospodařovány a hojně navštěvovány turisty, a přispívají tak k rozvoji cestovního ruchu, které se tak jeví jednou z perspektivních oblastí pro rozvoj nových pracovních míst. Tato stránka problematiky je popsána v páté kapitole.

Posledním tématem zmíněným v této práci je fluktuace jako významný činitel v odlivu a přílivu nových zaměstnanců do podniků a objasnění tohoto pojmu z teoretického hlediska. Mým hlavním cílem bude analýza hlavních důvodů fluktuace a odlivu pracovní síly z Broumovska, přičemž jedním z informačních pramenů bude dotazník a informace získané přímo od občanů Broumovska.

S každou kapitolou bude mým cílem nejprve definovat a teoreticky popsat danou příčinu a poté ji analyzovat a znázornit její dopad na nezaměstnanost v broumovském regionu. Jsem si vědoma toho, že názory na toto téma v této oblasti se mohou různit a pojetí tohoto tématu se částečně odráží v tom, že chápu tuto problematiku jako student vysoké školy, dívající se na perspektivu regionu, ve kterém žiji. V závěru práce se pokusím zaměřit na vlastní návrhy na zlepšení situace a shrnutí problematiky.

1. Vysídlení původního obyvatelstva

1.1 Počátky a vývoj obchodu na Broumovsku

Broumovsko je geograficky a historicky velmi svébytným krajem. ¹ Byl kolonizován ve 13. století benediktinským řádem břevnovského kláštera, který získal půdu od krále Přemysla Otakara II. Policko osídlili čeští přistěhovalci, Broumovsko Němci. Stárkovsko a Teplicko opanovala šlechta a obyvatelstvo se zde usadilo smíšené, až později převážilo německé. Mapa osídlení, která se stabilizovala na konci kolonizace území, se již téměř nelišila od současnosti. Sídelní strukturu doplňovala města (Broumov, Police nad Metují), hrady, tvrze a svobodné statky, později zámky. Mezi broumovskými řemeslníky získali již v prvních letech existence městečka významné postavení soukeníci. V roce 1275 jim král Přemysl Otakar II. udělil privilegium na výrobu a prodej sukna a soukenická produkce brzy přerostla omezené potřeby místního trhu. Byl tak předznamenán charakter budoucího hospodářského rozvoje Broumova a položeny základy tradice textilní produkce orientované na export.

V následujících sedmi stoletích se v této "hraniční" krajině střetávalo mnoho vlivů a zájmů: český a německý, katolický a protestantský, církevní a měšťanský. Navzdory mnoha sporům i válečným pohromám a epidemiím (například po třicetileté válce klesl počet obyvatel na čtvrtinu) se Broumovsko vždy znovu obrátilo k hospodářskému a kulturnímu rozkvětu, jehož význam značně přesahoval místní poměry.

V průběhu 16. století zaujali broumovští soukeníci přední postavení mezi nejvýznamnějšími středisky výroby a vývozu sukna v Čechách. Broumov si dokázal udržet svou vynikající pozici mezi exportéry levného ale kvalitního zboží až do třicetileté války. Prosperita řemeslné výroby a obchodu se promítla, a to zejména po velkém požáru v roce 1549, v renesanční výstavbě města a v růstu kulturních potřeb maloměstské společnosti.

Broumovský klášterní velkostatek se v 70. a 80. letech 18. století plně věnoval zemědělské výrobě a přestal řídit a podporovat rozptýlenou plátenickou manufakturu. Organizace domácího tkalcovství na vesnicích se ujali drobní podnikatelé, kteří dokázali plně využít dočasnou prosperitu, spojenou se zakázkami pro armádu v období napoleonských válek.

¹ <http://www.broumov-mesto.cz/>

Před polovinou 19. století se situace řemeslné textilní výroby na Broumovsku začala zhoršovat – upadalo jak domácí tkalcovství, tak možnosti odbytu produkce městských soukeníků. To – spolu se zrušením feudálních poměrů a uvolněním pracovních sil ze zemědělství – připravilo půdu pro vznik průmyslové výroby. V roce 1856 Josef Schroll, jeden z nejznámějších podnikatelů a obchodníků s plátnem, postavil v Olivětině první mechanickou tkalcovnu a zahájil tak industrializaci regionu.

Rozvoj určujícího textilního průmyslu a nové politické svobody v 19. století umožnily růst bohatství. Domácí zpracování lnu se soustředilo v továrnách vznikajících nejen ve městě, ale prakticky v každé obci. Významnou hospodářskou i krajinotvornou událostí bylo vybudování choceňské železnice (1875), spojující Vídeň se Slezskem a Kladskem. V této "zlaté textilní době" se řadilo Broumovsko se 159 obyvateli na km² mezi nejlidnatější oblasti Čech. V obcích žilo běžně kolem 1 000-1 500 obyvatel. Z 19. století pochází většina typických zděných statků broumovského typu.

Po této době vzestupu nepřineslo 20. století Broumovsku mnoho dobrého. Německá většina odmítla vznik Československa, později hospodářská krize vyvolala hladové demonstrace. Ve třicátých letech se zaktivizovali henleinovci a po Mnichově byla oblast rozdělena: převážně německá Broumovská kotlina a Teplicko připadly k Říši, české Policko k Protektorátu. Zlom ve vývoji Broumovska nastal po druhé světové válce. Vyhnání Němců, provázené mnoha násilnými incidenty, znárodnování průmyslu, kolektivizace zemědělství, zrušení broumovského okresu, budování socialistické vesnice a slučování obcí představují neblahé historické mezníky, které se podepsaly na osídlení, hospodářství, kultuře i krajině.

1.2 Rozvoj exportu kontra vysídlování

Bouřlivá proměna veřejného života přinášela i v Broumově negativní jevy – sociální rozpory, politizaci veřejného života a růst národnostní nesnášenlivosti. Následky nacionalisticky motivovaného řádění davu v roce 1908 se staly předmětem interpelací ve vídeňském parlamentě.

Život v Broumově za 1. světové války byl poznamenán odchodem mužů na bojiště ve východní a jižní Evropě, stagnací průmyslové výroby a existenčními problémy sociálně slabých vrstev. Velkým zajateckým táborem u Martínkovic prošlo několik desítek tisíc zajatců, především Srbů, a asi 2600 z nich zemřelo na následky epidemií z hladu a bylo pohřbeno na

táborovém hřbitově. Světová válka skončila pádem rakouské monarchie a celkovým rozvratem společenských a politických poměrů v Evropě.

Po několika letech hospodářské konjunktury, a s tím souvisejícího politického uklidnění, postihly po roce 1929 Broumovsko, stejně jako jiné oblasti s vysokou koncentrací textilní výroby, obzvláště těžce důsledky světové hospodářské krize. V politickém boji o německého voliče se v podmínkách hospodářské stagnace a pod vlivem nástupu nacismu v Německu stala se svým separatistickým programem i na Broumovsku nejúspěšnější stranou Henleinova SdP, orientující se na spolupráci s Hitlerovou NSDAP.

V roce 1938 bylo v Mnichově rozhodnuto mocnostmi o řešení starého česko – německého sporu o možnostech soužití obou národností v jednom společném státě, a Broumovsko tak bylo poprvé v historii odloučeno od Čech. Ještě před obsazením wehrmachtem odtud uprchli příslušníci české menšiny, Židé a někteří antifašisté – sociální demokraté a komunisté. Připojení k Německé říši však uvítala velká většina obyvatel žijících ve městě i na vesnicích.

Podle vzoru třetí říše byly všechny politické, společenské a kulturní organizace zrušeny nebo podřízeny příslušným složkám nacistické strany. Válečným cílům Německa byla od 40. let přizpůsobena veškerá průmyslová i zemědělská výroba. K práci v broumovských závodech byli nakomandováni příslušníci mnoha národů okupované Evropy. V broumovském zajateckém táboře zemřelo na následky hladovění a nelidského zacházení více než 100 ruských vojáků.

9. května 1945 Broumov obsadily jednotky sovětské armády a politickou správu postupně přebíraly tvořící se české mocenské orgány. V chaosu prvních poválečných týdnů docházelo k rabování, vyhánění a tyranizování německých civilistů a zejména v okrajových částech okresu i k vraždám. Nejvážnějším případem byl masakr 22 převážně starších lidí, žen a dětí z Teplic nad Metují 30. června 1945.

V organizovaném transferu bylo během roku 1946 z Broumovska vysídleno do západní a východní okupační zóny Německa ve 22 transportech více než 22 000 osob německé národnosti. Státem zkonfiskovaná zemědělská půda na vesnicích a živnosti ve městě byly předány dosídlencům z přilehlých okresů východních Čech, ze Slovenska a reemigrantům z ciziny.

I když se podařilo postupně obnovit základní funkce městského organismu a oživit výrobu v hlavních broumovských závodech, téměř úplná výměna obyvatel samozřejmě poznamenala život města na několik desetiletí.

1.3 Poválečný vývoj

Páteří hospodářského života města a regionu zůstala i po druhé světové válce textilní výroba, soustředěná na konci 40. let v národním podniku Veba. I v podmínkách centrálně řízeného hospodářského systému, preferujícího těžký a strojírenský průmysl, se broumovským textilním závodům dařilo na zastarávajících výrobních prostředcích vyrábět kvalitní zboží a úspěšně je exportovat i na kapitalistické trhy.

Po válce prošlo Broumovsko dramatickým vývojem, který se těžce podepsal na obyvatelstvu i krajině. Po roce 1945 byly všechny broumovské závody zkonfiskovány státem a sloučeny v národních podnicích. Některá výrobní odvětví již nebyla obnovena nebo byla přenesena jinde. V rámci socialistického hospodářského centralismu se průmyslová výroba na Broumovsku dostala mimo pozornost plánovačů, nepostavil se žádný nový závod, tradiční textilní produkce stagnovala. Téměř úplná výměna obyvatel, doprovázená přerušением všech tradičních forem společenského a kulturního života, poznamenala těžce život oblasti na několik desetiletí.

Rozvoj socialistické vesnice znamenal definitivní rozpad tradičních vazeb, vznik střediskových obcí, slučování JZD v obří Státní statek Teplice (jeden z největších v republice), velkou a necitlivou výstavbu. Masivní správní i hospodářská centralizace i snaha kulturně připodobnit venkov městu přinesla kontraproduktivní výsledky: nárůst migrace obyvatelstva a jeho stárnutí, snížení počtu škol, vymizení malotřídek, převládání nekvalifikovaných učitelů, degradaci kulturního života a občanského sebevědomí. Ačkoli došlo v roce 1989 k zásadní politické změně, řada problémů minulého období přetrvává a některé se dokonce vlivem centralizace a dopady volného trhu na venkov prohloubily.

Broumovsko trpí mnoha neduhy sudetského pohraničí a podhorského kraje: odlivem mladých vzdělaných lidí a obecně nízkou průměrnou vzdělaností, rušením středních škol, relativně nízkou ekonomickou aktivitou obyvatel a nízkou daňovou výtěžností, uzavíráním drobných průmyslových podniků, problémy zemědělského hospodaření a ponechávání pozemků ladem, klesající dopravní obslužností (zejména železniční), dostupností lékařské péče, relativně nízkou občanskou iniciativou aj.¹

¹ http://www.obcebroumovska.cz/prb/profil_2004.pdf

2. Jednostranně orientovaná výroba

V posledním období se ekonomika Broumovska opírá o několik závodů a společností. Jak už bylo řečeno, region byl specializován na textilní a také strojírenský průmysl, jedná se tedy o minimální odvětvovou diverzifikaci.¹ Toto můžeme hodnotit jako velmi negativní, protože v průběhu transformačního období dochází u obou těchto odvětví k určitému útlumu. Především textilní průmysl byl v naší republice ovlivněn rozpadem RVHP a ztrátou východních odbytišť. Dalším důvodem byla silná expanze asijských a středomořských států v textilním průmyslu. Mezi silné stránky regionu lze zařadit skutečnost, že privatizace průmyslových podniků již byla ukončena. Vývoj průmyslové výroby na Broumovsku v devadesátých letech znamenal podstatné „zeštíhlení“ největších zaměstnavatelů, zánik některých provozů, ale také vznik řady malých podniků.

2.1 Textilní průmysl

Jedním z největších zaměstnavatelů na Broumovsku je Veba, textilní závody a.s.. Tato akciová společnost už několik let patří mezi prosperující textilní podniky v ČR, protože modernizaci a obnovu zastaralého strojního zařízení začala už v polovině osmdesátých let

Charakteristickou je pro Vebu žakarská specializace, kterou se společnost zřetelně odlišuje od obecného pozadí českého bavlnářského průmyslu. Orientace na náročnou technologii a vysokou kvalitu se opírá o dlouhou tradici na Broumovsku a Policku. Společnost je výrazně proexportně orientovaná, její výrobní kapacity značně přesahují absorpční schopnosti tuzemského trhu.

Akciová společnost Veba, textilní závody a.s. navazuje na bohatou tradici textilní výroby na Broumovsku sahající až do 13. století.² Dnešní podoba firmy Veba vzniká současně s rozvojem průmyslové výroby v 19. století:

- 1856 B. Schroll, Broumov-Olivětín, mechanická tkalcovna

¹ <http://invest.broumovsko.cz/index.php?ref=0&id=35>

² http://www.veba.cz/?menu=m_veba&submenu=cz/prof_historie.html&menuid=101&downloadfile=VEBA_profil_05_cz.pdf&caption=Historie

- 1861 F. Nowotný, Broumov, přádelna bavlny a mechanická tkalcovna
- 1882 B. Schroll, Meziměstí, přádelna bavlny
- 1884 M. Schur, Martínkovice, mechanická tkalcovna bavlněného a hedvábného zboží
- 1895 V. Pelly, Police nad Metují, přádelna bavlny, mechanická tkalcovna a barevna
- 1908 H. Graetz, Nížká Srbská, tkalcovna lnu
- 1909 M. V. Škop, Petrovice, tkalcovna lnu

Hlavní výrobce a zároveň největší firma Broumovska, zaměstnávající kolem 1730 pracovníků, však patří k nemnoha prosperujícím textilním podnikům v ČR a většinu své kvalitní produkce vyváží do zahraničí. Potěšující je, že se jedná o tradiční průmysl, prosperující ve světle požadavků na kvalitu výroby i ochranu životního prostředí. Hlavním zlomem pro místní textilní průmysl byl rok 1989, který znamenal vpád levnějších surovin ze zahraničí (len) a postupný útlum navazujícího textilního průmyslu. Postupně byly uzavřeny provozy v Meziměstí, Teplicích nad Metují.

Po ukončení privatizace byl realizován rozsáhlý program koncentrace hlavních výrobních a řídicích činností, jehož cílem byla transformace a restrukturalizace firmy. V rámci tohoto programu byly veškeré aktivity soustředěny do pěti objektů, čímž byly vytvořeny základní předpoklady ke snížení nákladů, zvýšení výkonnosti a efektivnosti.

2.2 Výroba průmyslového vybavení

Broumovská firma HOBRA – Školník s.r.o. navazuje na výrobní tradici závodu od založení v roce 1930. Již od roku 1950 se řadí mezi tradiční výrobce filtračních desek a od roku 1965 rovněž mezi výrobce vysoce kvalitních izolačních materiálů. V roce 2006 získala společnost HOBRA – Školník za své aktivity cenu VIA BONA za firemní filantropii. Představitelé firmy se aktivně angažují při podpoře myšlenek odpovědného stakeholderského přístupu včetně rozumné firemní filantropie.

V rámci tohoto přístupu je HOBRA skrze vedení společnosti aktivní součástí regionálního společenství a snaží se přispět k jeho rozvoji. ¹Základním předpokladem účelné práce v této souvislosti je podpora a umožnění spolupráce na širokém základu. Proto

¹ <http://www.hobra.cz/filtrace/o-spolecnosti/regionalni-aktivity.html>

společnost stála za iniciací vzniku dvou neziskových organizací působících v rámci regionálního rozvoje:

- Podnikatelský klub Broumovska o.s. - Setkávání a spolupráce ekonomicky aktivních lidí a organizací na poli rozvoje podnikatelského prostředí. Jedním z významných pilířů je rozvoj vzdělávacích kapacit v regionu. Setkávání a společná formulace stanovisek týkajících se rozvoje regionu je samozřejmostí umožňující lépe znát prostředí ovlivňující strategické plány firem i celého regionu.
- Agentura pro rozvoj Broumovska o.s. (APRB) - Organizace kladoucí si za cíl rozvoj spolupráce a projekty v oblastech kultury, společenského života a cestovního ruchu. Vystupuje jako servisní organizace při přípravě projektů a žádostí o čerpání podpory z veřejných zdrojů. APRB je provozovatelem „internetového regionu“ Broumovsko. HOBRA podporuje nemanuální dobrovolnickou činnost svých zaměstnanců v těchto projektech.

2.3 Další významní zaměstnavatelé regionu

Významným subjektem na Broumovsku jsou dále Broumovské strojírný Hynčice, které se staly akciovou společností 29. ledna 1996.¹ Od roku 1992 noví majitelé, kteří podnik odkoupili, začali rozvíjet dva nové nosné výrobní programy. Jde o zařízení pro automobily a užitková vozidla (myčky, vysavače, kompresory) a kancelářskou techniku (stojany, nosiče, odkladače, tabule, držáky apod.). Nadále však zůstávají důležitým objemem výroby i komponenty polygrafických strojů. V současné době podnik počet zaměstnanců snižuje.

Dalším významným zaměstnavatelem na Broumovsku je Siemens VDO Adršpach, což je 100% dceřinná společnost Siemens VDO se sídlem v německém Schwalbachu. Firma vyrábí a dodává autopříslušenství jak na tuzemský, tak i zahraniční trh. V České republice tato společnost působí od roku 1994.

Důležitým průmyslovým podnikem v regionu je Závod č. 10 akciové společnosti KOH-I-NOOR Hardtmuth České Budějovice, která odkoupila broumovský závod od společnosti Kovopol Police nad Metují. Protože jedním z hlavních výrobků broumovského závodu jsou školní rýsovací desky, dobře tak doplňuje výrobní zaměření českobudějovické společnosti. Ta je

¹ <http://invest.broumovsko.cz/index.php?ref=0&id=35>

orientována na výrobu a prodej kancelářských a školních potřeb. Do zahraničí směřují asi dvě třetiny výroby závodu. V současnosti zaměstnává okolo 100 pracovníků.

Na Broumovsku dlouhodobě bylo a je i nyní poddimenzováno stavebnictví (co do jeho podílu na celkové zaměstnanosti). Více než 50 zaměstnanců mají pouze 2 společnosti, a to Broumovské stavební sdružení a Broumstav se sídlem v Martínkovicích. Mezi poměrně velké zaměstnavatele se řadí Lesní společnost Broumov Holding, a.s. Hejtmánkovice. Společnost však působí v okrese Náchod i mimo území regionu Broumovska a hospodaří také na velké části sousedního okresu Trutnov. Její význam pro zaměstnanost v regionu je však podstatně menší, než naznačuje celkový počet pracovníků holdingu. Totéž lze konstatovat i v případě společnosti STEF a. s. Broumov, která podniká v činnostech jako je výkup a zpracování kovového odpadu a šrotu, likvidace zvláštních a nebezpečných odpadů, prodej autobaterií, vnitrostátní a mezinárodní autodoprava, reklamní činnost atd. Zaměstnává sice 100 pracovníků, ale velká část pracuje mimo Broumovsko, např. v pobočkách v Polici nad Metují, Náchodě a Trutnově.

3. Struktura obyvatelstva

Vývoj obyvatelstva na Broumovsku lze poměrně přesně analyzovat až od roku 1869, kdy na celém území Čech a Moravy proběhlo první moderní sčítání lidu, které můžeme považovat za moderní a dá se tedy s těmito daty věrohodně pracovat.¹ V daném roce bylo v regionu sečteno 29052 obyvatel, což je asi 1,5krát více než počet trvale bydlících osob na Broumovsku v současnosti.

Při sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 žilo na Broumovsku 17 684 obyvatel. Střední délka života, vypočítaná z dat o úmrtnosti pro muže činila v roce 1997 pouhých 67,2 let (okres Náchod 69,4 let) a pro ženy 74,1 let (okres Náchod 76,7 let).

Kraj, okres, obce	Obyvatelstvo	0-4	5-14	15-19	20-39	40-59	60-74	75+
Adršpach	508	15	69	23	173	169	36	23
Božanov	332	21	57	27	104	76	29	18
Broumov	8361	426	1243	526	2598	2181	969	418
Hejtmánkovice	631	35	78	44	186	180	81	27
Heřmánkovice	492	30	62	38	154	147	42	19
Hynčice	201	11	24	9	59	49	39	10
Jetřichov	472	19	68	28	146	125	60	26
Křínice	373	20	45	26	112	101	52	17
Martínkovice	550	29	79	22	174	147	70	29
Meziměstí	2852	125	352	201	847	854	339	134
Otovice	378	24	44	25	112	116	36	21
Šonov	322	26	48	13	93	91	30	21
Teplice nad Metují	1840	63	206	112	503	560	269	127
Vernéřovice	372	19	53	21	114	96	44	25
Obce Broumovska	17684	859	2419	1111	5356	4873	2082	915
Okres Náchod	112714	5391	13857	7499	33282	31310	14641	6754

(Zdroj: SLDB k 1.3.2001 upraveno)

Nedostatek pracovních příležitostí je hlavní příčinou malého počtu vzdělaných lidí na Broumovsku, což má také neblahý vliv na zvyšování nezaměstnanosti. Velkým problémem je rovněž dlouhodobý malý zájem investorů o Broumovsko, protože cena dopravy surovin i hotového zboží prodražují výrobu ve zdejších závodech. Z hlediska migračních pohybů lze o obyvatelstvu Broumovska hovořit jako o obyvatelstvu málo stabilním (dlouhodobě vysoký

¹ http://www.obcebroumovska.cz/prb/profil_2004.pdf

migrační obrat). I když v devadesátých letech migrační obrat v regionu podstatně klesl, stále se udržuje asi o čtvrtinu výše, než je tomu průměrně v České republice. V letech 1993 až 1997 byl zaznamenán maximální migrační obrat (průměrný roční počet přistěhovalých a vystěhovaných na 1000 obyvatel středního stavu) v obci Hynčice, kde překročil dokonce hranici 100 promile (107,2). Také v případě Šonova a Heřmánkovic jde spíše o obce s méně stabilním obyvatelstvem. Nejvyšší stabilitu na Broumovsku nyní vykazuje obyvatelstvo měst.

V úvodu jsem uvedla, že na výši nezaměstnanosti mají částečně vliv i menšiny žijící zejména v Broumově. Měla jsem na mysli především romskou menšinu, která výrazně procento nezaměstnanosti zvyšuje. V poslední době se však na zlepšování vzhledu Broumova podílí skupina lidí vykonávající veřejně prospěšné práce, která je převážně složena z romských obyvatel, a tak je alespoň částečně snižuje výši jejich nezaměstnanosti. V následující tabulce si můžete prohlédnout přehled národnostního složení obyvatel na Broumovsku.

Národnostní struktura obyvatel

Kraj, okres, obce	Obyvatelstvo celkem	V tom národnost							
		Česká	Moravská	Slezská	Slovenská	Německá	Polská	Romská	Ostatní a nezj.
Adršpach	508	478	3	-	9	11	3	1	3
Božanov	332	295	1	-	17	2	3	-	14
Broumov	8361	7613	2	1	275	109	19	93	249
Hejtmánkovice	631	590	-	-	10	5	1	-	25
Heřmánkovice	492	456	1	-	15	7	-	-	13
Hynčice	201	184	1	-	7	3	1	1	4
Jetřichov	472	442	-	-	14	2	-	-	14
Křínice	373	356	-	-	7	2	-	-	8
Martínkovice	550	521	1	1	5	10	2	-	10
Meziměstí	2852	2641	2	-	79	19	12	10	89
Otovice	378	366	1	1	7	-	1	-	2
Šonov	322	319	-	-	2	1	-	-	-
Teplice nad Metují	1840	1676	3	-	47	23	10	-	81
Vernéřovice	372	351	-	-	12	2	1	-	6
Obce Broumovska	17684	16288	15	3	506	196	53	105	87
Okres Náchod	112714								
Královéhradecký kraj	550724								

(Zdroj: SLDB k 1.3.2001 upraveno)

3.1 Profil místních obyvatel a jejich názor na problematiku

Pro zpracování této podkapitoly bude mým hlavním podkladem sociologický průzkum, ve kterém bylo prostřednictvím dotazníků osloveno několik desítek občanů města Broumova. Cílem tohoto mého dotazování samozřejmě bylo zjistit, jaký náhled mají na nezaměstnanost na Broumovsku samotní jeho obyvatelé. Výsledky se příliš nelišily od toho, co jsem předpokládala. Osloveno bylo náhodně vybraných 100 lidí, z toho 55% byly ženy a 45% bylo mužů. Co se týká věku, největší zastoupení měla skupina 30-49 let (60%), lidé od 15 do 29 let věku tvořili 9% respondentů a věková kategorie 50 a více let činila 25%.

Co se týká vzdělání, které má jistě velký vliv na nezaměstnanost, ani zde nebyly výsledky velkým překvapením. Více jak polovina dotazovaných (51%) je pouze vyučena a 6% lidí má dokonce jen základní vzdělání. Zhruba třetina oslovených má ukončené střední vzdělání s maturitou (34%) a jen necelá desetina, přesně 9% má vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání. Příčiny mohou být dle mého názoru především dvě. Za prvé zde vysokoškolsky vzdělaní lidé nemají uplatnění, jelikož velké většině pracovníků zdejších podniků stačí menší kvalifikace a za druhé je zde vcelku malá možnost výběru středoškolského studia, nehledě na to, že velká část vysokoškolských studentů po studiích zůstává ve větších městech s logicky širší nabídkou práce.

V otázce platů a mezd je situace také „zajímavá“. Téměř dvě třetiny oslovených občanů (60%) pobírá měsíčně méně než 12000 Kč hrubé mzdy (platu). To se týká zejména vyučených žen, které z této části tvoří 73%. Příjem mezi 12000 a 25000 má asi třetina dotazovaných (32%), a to zejména muži ve středním věku s maturitou. Více než 25000 Kč si měsíčně v Broumově vydělá jen 8% lidí, především muži s vyšším odborným či vysokoškolským vzděláním.

Pokud nás bude zajímat kolik lidí v Broumově bylo nezaměstnaných déle než tři měsíce, pak je to přibližně každý třetí občan (34%), a to v drtivé většině vyučené ženy ve věku 30-49, které ale za svůj život vystřídaly 2 až 5, ale spíše 6 a více zaměstnání. Zbytek respondentů na otázku nezaměstnanosti odpověděl záporně.

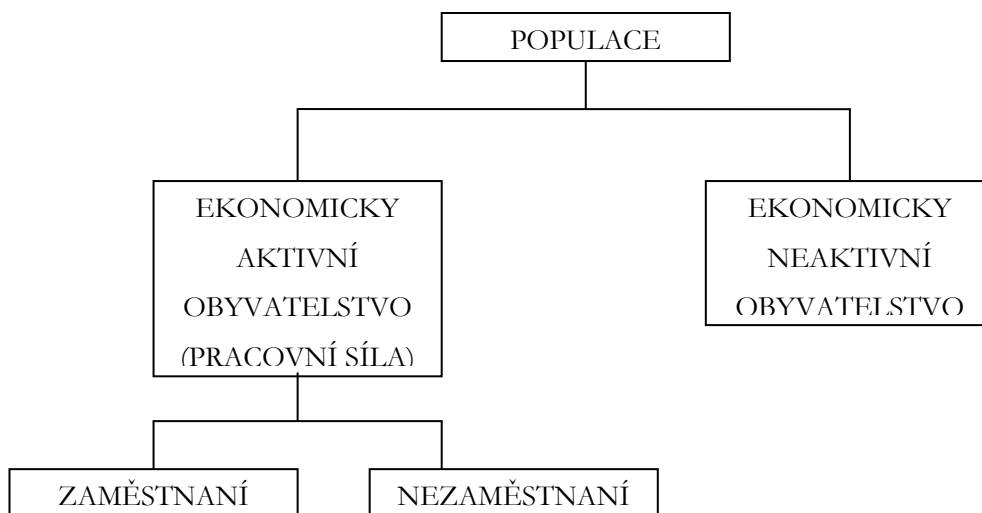
Pojďme se podívat na názory občanů na samotnou problematiku a její příčiny. V otázce vnímání výše nezaměstnanosti mi bylo zodpovězeno následovně: Přesně dvě třetiny lidí si myslí, že na Broumovsku je nezaměstnanost vysoká, 8% si dokonce myslí, že je velmi vysoká (především muži, a to ze všech věkových kategorií s různým vzděláním). Naopak jako přiměřenou ji vnímá něco málo přes jednu čtvrtinu dotazovaných (26%), a to překvapivě vyučené ženy ve střední věkové kategorii, které mají nejnižší příjmy. Nikdo si nemyslí, že

nezaměstnanost na Broumovsku je nízká, což nebylo překvapením. Jako hlavní důvod nezaměstnanosti na Broumovsku vnímá téměř polovina lidí (47%) nedostatečnou nabídku práce. Nízké platy jsou dle občanů druhou nejzávažnější příčinou, to si myslí 23% oslovených a podobně je vnímána také odlehlost regionu (21%). Zbytek dotazovaných (9%) si myslí, že důvod výše nezaměstnanosti je jiný. Za vinu to dávají zejména státní politice, lenosti a pohodlnosti občanů Broumovska a podle některých je to ovlivněno početnou romskou menšinou žijící v Broumově.

Grafy s rozdělením odpovědí na jednotlivé otázky dotazníku naleznete v příloze č.1.

3.2 Obyvatelstvo a nezaměstnanost

Jako součást práce na téma nezaměstnanosti jsem se v souvislosti s obyvatelstvem rozhodla zmínit i teoretickou stránku věci. Objasnit základní pojmy, se kterými v práci pracuji. Populaci české republiky, resp. každého státu můžeme většinou rozčlenit na ekonomicky aktivní obyvatelstvo (pracovní sílu), tj. zaměstnané a nezaměstnané a obyvatelstvo ekonomicky neaktivní, jak je patrné z následujícího schématu. ¹

(Zdroj: Liška, V., Makroekonomie, Professional Publishing, Praha, 2004)

¹ Liška, V., Makroekonomie, Professional Publishing, Praha, 2004, ISBN 80-86419-54-1

Jako nezaměstnaného obecně označujeme toho, kdo je schopen pracovat, chce pracovat, aktivně hledá práci a je bez práce. Tato charakteristika je však příliš obecná, proto se i z důvodů možnosti mezinárodního srovnání vychází při měření nezaměstnanosti z definic Mezinárodní organizace práce (ILO).

Za nezaměstnané jsou v České republice (podle metodiky ILO) považovány všechny osoby, které dosáhly 15 let a více a v daném období souběžně splňovaly tři podmínky:

- 1) nebyly zaměstnané
- 2) aktivně hledaly práci
- 3) byly připraveny k nástupu do práce (nejpozději do 14 dnů)

Aktivním hledáním práce se rozumí registrace u úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelny práce, dále hledání práce přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem.

Pokud osoba nesplňuje alespoň jednu ze tří výše uvedených podmínek, pak je buď zaměstnána, nebo ekonomicky neaktivní. Zaměstnané jsou všechny osoby 15leté a starší, které patří mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku. Celkový počet zaměstnaných a nezaměstnaných pracovníků představuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní sílu. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo jsou osoby, které nejsou zaměstnány a nejsou ekonomicky aktivní, např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, starobní důchodci, osoby dlouhodobě nemocné nebo invalidní apod.

Jestliže chceme určit výši nezaměstnanosti, můžeme ji vyjádřit absolutně jako počet osob, nebo relativně jako míru nezaměstnanosti. Mírou nezaměstnanosti je chápána tzv. míra evidované nezaměstnanosti. Zdrojem dat o počtech neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Míra nezaměstnanosti (u) je počítána jako podíl ($v\%$) kde v čitateli zlomku je počet evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání (U) a ve jmenovateli celkový počet zaměstnaných z výběrových šetření pracovních sil (L) plus počet evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce (U). Do počtu zaměstnaných se nezapočítávají ženy na další mateřské dovolené.

$$u = \frac{U}{L + U}$$

Z definice vyplývá, že míra nezaměstnanosti závisí nejen na počtu nezaměstnaných, ale i na počtu těch, kteří jsou práce schopní. ¹ Chceme-li tedy objektivně posuzovat míru nezaměstnanosti, je nutné hledět i na míru ekonomické aktivity obyvatelstva, která vyjadřuje podíl práce schopných (ekonomicky aktivních) obyvatel na jejich celkovém počtu.

Měření nezaměstnanosti není zcela přesné. ² V České republice je nezaměstnanost sledována na základě údajů poskytovaných úřady práce, které jsou publikovány s měsíční frekvencí. Jak však bylo uvedeno, ne každý kdo je nezaměstnaný, musí být evidován na úřadu práce. Český statistický úřad proto provádí se čtvrtletní periodicitou výběrové šetření pracovních sil, v jehož rámci zjišťuje také údaje o nezaměstnanosti. Výsledky obou způsobů měření nezaměstnanosti v ČR jsou navzájem mírně odlišné a pravděpodobně se odchyľují tak od skutečné míry nezaměstnanosti.

Příčin těchto nepřesností může být několik:

- a) lidé, kteří jsou zaměstnaní na částečný úvazek, jsou počítáni jako zaměstnaní, ale řada z nich by možná ráda pracovala na plný úvazek. Jsou tzv. podzaměstnaní, poněvadž většinou nedobrovolně pracují kratší dobu než je klasická pracovní doba, určená pro danou činnost.
- b) Lidé, kteří nenašli práci ani po jejím usilovném hledání a nabyli tak přesvědčení, že pro ně vhodná práce není. Jde o tzv. odražené pracovníky, kteří ztratili odvahu hledat práci, ale rádi by pracovali. Tím, že nehledají práci, nejsou započítáváni mezi nezaměstnané.
- c) Na druhou stranu jsou lidé, kteří by byli ochotni pracovat pouze při mnohem vyšší mzdě, než je mzda v danou chvíli pro dané zaměstnání běžná. Jsou to lidé, kteří mají nerealistická očekávání a pak nemá smysl počítat je jako nezaměstnané. Často tito lidé nemají zájem získat práci, ale předstírají, že ji hledají, aby mohli pobírat podporu v nezaměstnanosti.

¹ <http://www.kge.zcu.cz/veda/migrace/zduvod.htm>

² Liška, V., Makroekonomie, Professional Publishing, Praha, 2004, ISBN 80-86419-54-1

V případě nezaměstnanosti nejde nejen o její výši, ale také délku jejího trvání a její příčiny. Krátkodobá nezaměstnanost jistě není příjemná, ale její dopady nejsou zdaleka tak velké jako v případě dlouhodobé nezaměstnanosti. Nezaměstnaným se člověk může stát z různých důvodů, podle toho rozlišujeme také různé typy nezaměstnanosti.

3.2.1 Typy nezaměstnanosti

V odborných publikacích jsou zpravidla uváděny tři hlavní typy nezaměstnanosti: frikční, strukturální a cyklická. Tyto typy souvisejí s hlavními příčinami nezaměstnanosti a každý z nich představuje pro společnost odlišný problém.

1) Frikční nezaměstnanost

Lidé, kteří opouštějí své zaměstnání aby si našli jiné místo, které jim bude z různých důvodů lépe vyhovovat. Jindy si hledají místo, protože byli propuštěni, neboť firmy neustále vznikají a zanikají, dochází v nich k technologickým a organizačním změnám. Také absolventi škol se snaží najít si své první zaměstnání. Ale nalezení nového vhodného zaměstnání vyžaduje určitý čas a po tuto dobu jsou tito lidé nezaměstnanými. Nezaměstnanost, vznikající z těchto důvodů a za těchto okolností, nazýváme frikční nezaměstnanost.

2) Strukturální nezaměstnanost

Strukturální změny, kterými ekonomika prochází, vyžadují přizpůsobení na straně zdrojů. Ke strukturální nezaměstnanosti dochází tehdy, jestliže toto přizpůsobení není dostatečně rychlé a vede tak k nezaměstnanosti v některých odvětvích, povoláních nebo právních oblastech, ve kterých se poptávka po práci snižuje rychleji než její nabídka.

Zřetelné rozlišení mezi frikční a strukturální nezaměstnaností a jejich měření je obtížné. Frikční a strukturální nezaměstnanost se vyznačuje tím, že počet volných míst je vyšší než počet nezaměstnaných. Strukturální nezaměstnanost trvá obvykle déle než frikční, jelikož získat nové místo v tomto případě vyžaduje rekvalifikaci nebo změnu bydliště. Obtíže, spojené se strukturální nezaměstnaností, může vláda zmírnit podporou rekvalifikačních programů, jejichž nabídka se v poslední době neustále rozšiřuje.

3) Cyklická nezaměstnanost

Nezaměstnanost vyplývající ze všeobecné recese hospodářství je nazývána cyklická nezaměstnanost, protože je spojena s klesající fází hospodářského cyklu. V průběhu recese je celková poptávka v ekonomice nedostatečná, a tím je poptávka po práci nízká. V této situaci je počet lidí, hledajících práci, vyšší, než počet volných míst.

3.3 Přínosy nezaměstnanosti

Ve světle negativních dopadů nezaměstnanosti může být těžké uvěřit, že některé typy nezaměstnanosti mohou mít také nějaký přínos. Zkuste si představit, že by neexistovala nezaměstnanost a vy byste po ukončení studia museli přijmout první zaměstnání, které by bylo k dispozici bez ohledu na to, o jakou práci by šlo a zda byste se na ni vůbec hodili a chtěli ji dělat. Za takových okolností byste asi nebyli v zaměstnání příliš spokojeni, a to by se s největší pravděpodobností odrazilo rovněž na produktivě vaší práce. Naštěstí ve skutečnosti lidé obvykle nepřijmou první místo, které se jim naskytne a hledají si práci, která jim bude vyhovovat a odpovídat jejich schopnostem. Hledat si nové zaměstnání je pravděpodobně lehčí pro nezaměstnané než pro pracující na plný úvazek. Také firmy mají výhody z toho, že si mohou vybírat z většího počtu potenciálních uchazečů, než kdyby byla nezaměstnanost nulová.

Rovněž i zavádění nových technologií s sebou přináší určitou nezaměstnanost, jelikož vyžadují přizpůsobení pracovní síly novým pracovním podmínkám. Nezaměstnanost tak umožňuje na tyto technologické změny reagovat, a pokud by byla nízká, bránila by nutné realokaci práce. Aby mohly být využity výhody nových technologií, budou lidé muset změnit zaměstnání.

Určitá míra nezaměstnanosti může mít také jinou výhodu. Všichni známe lidi, kteří přeceňují hodnotu své vlastní práce a kteří stále žádají vyšší mzdy, dovolenou, přestávky a jiné výhody, které převyšují hodnotu jejich přínosu. Někteří odborníci proto považují jistou nezaměstnanost za brzdu přemrštěných mzdových požadavků a jiných výhod.

3. 4 Přirozená míra nezaměstnanosti a její determinanty

3.4.1 Přirozená míra nezaměstnanosti

Nechť L je počet zaměstnaných, U počet nezaměstnaných a veškerá pracovní síla tj. $L + U$, bude konstantní množství jedinců.¹ Nebudeme uvažovat odchody pracovníků, ani příchody nových pracovníků. Vzhledem k novým hodnocením pracovních míst a pracovníků určitá část zaměstnaných v každém období odejde.

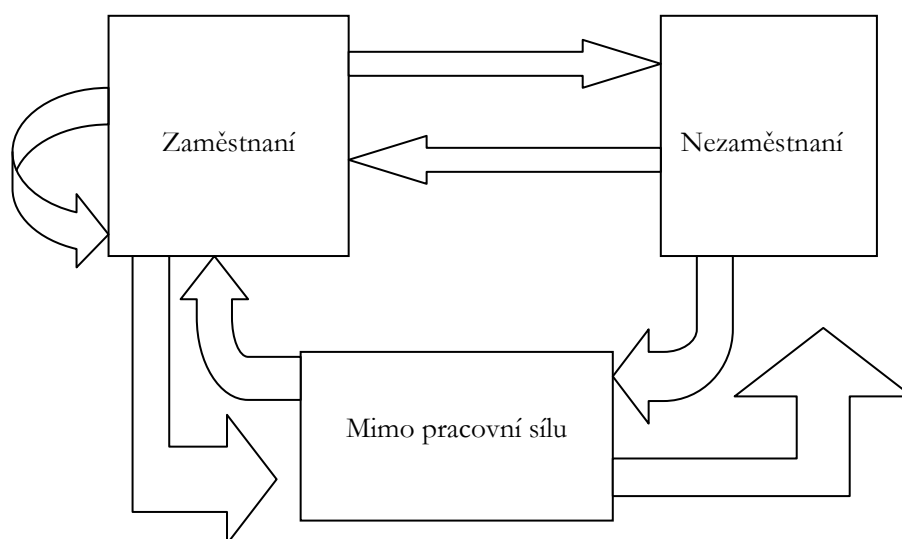
(Zdroj: Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie, C.H.Beck, Praha, 2003)

Na obrázku sloupec L obsahuje počet zaměstnaných a sloupec U počet nezaměstnaných. Šipka z L do U znamená daný počet ztrát pracovních míst. Jestliže je pracovní síla konstantní, všichni, kteří ztrácejí práci, přecházejí z L do U . Určitá část nezaměstnaných naopak v každém období zaměstnání nalezne. Prostřednictvím těchto dvou procesů, tj. ztráty a nalézání zaměstnání, můžeme určit počet zaměstnaných a nezaměstnaných osob.

3.4.2 Pohyby v pracovní síle

Lidé, kteří nikdy neměli práci nebo ji nehledali, nepatří k pracovní síle. Oficiální počet nezaměstnaných však často podhodnocuje skutečné číslo. Existuje k tomu mnoho důvodů. Lidé opouštějí školu, odcházejí do penze apod.

¹ Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie. Neoklasický přístup, C.H.Beck, Praha, 2003, ISBN 80-7179-788-X

(Zdroj: Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie, C.H.Beck, Praha, 2003)

Možnosti změn neboli přechodu mezi jednotlivými skupinami osob na obrázku jsou:

1. Změna práce při okamžitém nalezení nového místa
2. Přejchod do nezaměstnanosti
3. Nalezení práce nezaměstnaným
4. Přejchod z řad nezaměstnaných mimo pracovní sílu
5. Přejchod ze skupiny mimo pracovní sílu do nezaměstnanosti
6. Přejchod ze skupiny mimo pracovní sílu do skupiny zaměstnaných
7. Přejchod z řad zaměstnaných do skupiny mimo pracovní sílu

Změna zaměstnanosti je tedy rozdíl mezi součtem toků (1 + 3 + 6) součtem toků (1 + 2 + 7). Na obrázku lze změnu nezaměstnanosti vyjádřit jako rozdíl součtů (2 + 5) a (3 + 4). Rozdíl mezi ztrátou práce a nalézáním práce je změna zaměstnanosti. Změny uvnitř pracovní síly a mimo ni mají rovněž vliv na zaměstnanost a nezaměstnanost. Můžeme také zvážit dobu trvání jednoho pracovního místa. Lidé s vysokou mírou ztráty práce většinou mají co dočinění s krátkodobými pracovními místy.

3.4.3 Determinanty přirozené míry nezaměstnanosti

- Poměr nahrazení – mezi hlavní determinanty přirozené míry nezaměstnanosti patří pojištění v nezaměstnanosti pro občany, kteří hledají práci. To tvoří hlavní část příjmu,

kteřou nepracující jedinec získává. Pojištění v nezaměstnanosti má významný pozitivní vliv na zvýšení přirozené míry nezaměstnanosti. Mnoho odborníků se ale domnívá, že vysoké dávky v nezaměstnanosti nepodněčují občany k práci, s čímž plně souhlasím.

- Minimální mzda – Dalším faktorem majícím vliv na přirozenou míru nezaměstnanosti je minimální mzda. Ta v současnosti činí 8000 Kč za jeden měsíc. Obecně panuje názor, že vyšší minimální mzda má záporný dopad nezaměstnanost, protože snižuje motivaci zaměstnavatelů najímat pracovníky s nízkou produktivitou práce v odvětvích, kde převažuje minimální mzda, což je vcelku pochopitelné.

- Odbory – Ekonomové někdy považují odbory za příčinu nezaměstnanosti. Mohou totiž vynutit zvyšování reálných mezd zaměstnanců a způsobit růst nezaměstnanosti v pokrytých odvětvích, tj. odvětvích, kde je vysoký podíl organizovanosti zaměstnanců v odborech, zatímco v nepokrytých je vyšší nabídka práce a nižší reálné mzdy. Není však úplně jasné, jak široce působí odbory na rozsah nezaměstnanosti.

- Vládní politika – Nezaměstnanost je významný ekonomický i sociální problém. Proto státní i místní orgány podporují rekvalifikace nezaměstnaných. V současnosti je rekvalifikace životní nutností, protože strukturální změny v ekonomice jsou velmi dynamické.

- Věkové kategorie – Podíl obyvatel v jednotlivých věkových kategoriích je významným faktorem přirozené míry nezaměstnanosti. Vysoký podíl mladých lidí vede automaticky k vyšší přirozené míře nezaměstnanosti, a to především v důsledku vyšší frikční formy nezaměstnanosti u této skupiny obyvatel.

4. Odlehlost regionu

I když je Broumov a Broumovsko poslední v kraji ve výši průměrných platů a naopak na prvním místě ve výši nezaměstnanosti, nemělo by a dle místních nesmí být na konci světa.

Z deseti spádových oblastí okresu Náchod je Broumovsko dlouhodobě nejproblémovější oblastí.¹ Míra nezaměstnanosti zde v dubnu roku 2008 činila 5,6 procenta, to je o 2,1 procenta více než celookresní údaj a o čtyři desetiny více než je údaj celorepublikový. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla ke konci dubna vykázána opět v Hynčicích, kde je bez práce 10,75 procenta obyvatel. Pro srovnání, na jedno volné místo v současnosti připadá v okrese Náchod 1,8 uchazeče o zaměstnání. V regionu Broumovsko je to 5,1 uchazeče o zaměstnání. Zde došlo oproti minulému období ke snížení o 0,4 uchazeče. (Hodnota za celou ČR činí 2,1 uchazeče na jedno volné místo.)

Broumov má naproti tomu v souvislosti se strojírenstvím i jinými již zmíněnými obory na co navazovat a místní lidé chtějí, aby se zde žilo dobře nejenom jim, ale i jejich dětem. Základní podmínkou je proto podpořit zaměstnanost a nepodporovat občany kteří pracovat nechtějí. Jak na to? Podporou cestovního ruchu, podporou místních podniků, přivedením nových investorů.

4.1 Rozvojové osy

Nezaměstnanost v broumovském pohraničí má několik specifických znaků, a to především proto, že region je odříznut od veškerých významných komunikací, což značně ztěžuje možnost jak dojíždění za prací, tak i např. logistiky zde vyráběného zboží. Pro názornost jsou tyto tzv. rozvojové osy znázorněny na následující mapce a Broumov je pak zvýrazněn červeně.

¹ http://nachodsky.denik.cz/zpravy_region/osob-bez-prace-ubylo20080517.html

Česku nikoliv v denních nebo týdenních, nýbrž v měsíčních nebo ročních periodách (především Ukrajinci a zástupci dalších postsovětských republik, Vietnamci, Číňané). Formy pracovní realizace imigrantů v příhraničí nabývají různorodých forem - od zaměstnanosti, případně podnikání v zemědělství přes stavebnictví, vybraná průmyslová odvětví až po oblast široce definovaných služeb.

Odlehlost Broumovska ovlivňuje také odliv mladých lidí z tohoto regionu a rovněž jeho osídlení. V rámci osídlení existují v ČR periferní regiony v úrovni okresů a mikroregionů zejména v příhraničních a hornatých oblastech právě na severovýchodě republiky.¹ Největší problémy periferních regionů způsobuje nedostatečné dopravní napojení na regionální centra. Odlehlost se podílí na udržování nadprůměrné nezaměstnanosti a celkovém útlumu ekonomických aktivit v území, který není plně kompenzován příjmy z cestovního ruchu a zemědělství. Periferní regiony trpí nezájmem investorů, kteří do nich neumístit'ují nové výroby.

4.3 Komparace měst

Jako důkaz toho, že geografická odlehlost regionu je v souvislosti s nezaměstnaností na Broumovsku významným činitelem, jsem se rozhodla provést srovnání dvou měst, z nichž jedno je umístěno v blízkosti většího, téměř stotisícového města a druhé je největším městem na Broumovsku. Samozřejmě se zde musí brát ohled na to, že srovnávat lze jen srovnatelné, a proto jsem si vybrala město přibližně stejné velikosti co se týká počtu obyvatel a které je rovněž městem s největší mírou nezaměstnanosti v daném regionu.

Město Přelouč má v současnosti přibližně 8525 obyvatel (stav k 1.1.2008). Je součástí Pardubického kraje a jako město ležící mezi Prahou a Pardubicemi může využívat svého umístění nejen co se týká pracovních sil, ale také tras důležitých komunikací, a to jak silniční, tak železniční dopravy. Městem prochází silnice I/2 (Kutná Hora - Pardubice) a II/333 (Hradec Králové - Přelouč).² U Lhoty se na silnici I/2 napojuje silnice II/322 (Kolín - Přelouč). Výhodou je rovněž poloha na železniční trati Praha - Česká Třebová. Přelouč je rovněž výchozí stanicí lokální trati do Prachovic. Významným rozvojovým faktorem bude splavnění Labe, které tvoří severní hranici průmyslové zóny města. Rovněž v souvislosti s tématem nezaměstnanosti, jak jsem již zmínila v úvodu, nelze opominout i širší možnost

¹ www.cpkp.cz/regiony_old/nrp/analyt.cast_07-13/vyvoj_%20reg.disparit.doc

² http://www.mestoprelouc.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=13456&id_org=13456&id=12722&p1=1429

studia, jelikož síť vzdělávacích zařízení je mimo základních škol zastoupena střední školou – gymnáziem, středním odborným učilištěm technickým a učilištěm.

Město Broumov mělo k 1.1. tohoto roku 8064 obyvatel. Oproti městu Přelouč má však v posledních letech počet obyvatel Broumova sestupnou tendenci, což pokládám za důsledek zejména postupného odlivu mladších generací.

Počet obyvatel						
rok	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
	BROUMOV			PŘELOUČ		
2001	8433	4037	4396	9220	4557	4663
2002	8358	3985	4373	9054	4466	4588
2003	8299	3954	4345	8806	4355	4451
2004	8254	3929	4325	8586	4210	4376
2005	8191	3911	4280	8548	4193	4355
2006	8136	3902	4234	8467	4152	4315
2007	8085	3879	4206	8501	4180	4321
2008	8064	3851	4213	8525	4183	4342

(Zdroj: ČSÚ – upraveno)

Jako město ležící v Pohraničí může Broumov na rozdíl od Přelouče jen těžce využívat pracovních možností krajského města, Hradce králové, ležícího cca 77 km od Broumova, natož pak hlavního města Prahy, vzdáleného bezmála 185 km. Poloha Broumova vzhledem k důležitým silničním komunikacím je také tristní. Nejbližší vedoucí silnice první třídy je až celých 31 km vzdálená, a to silnice I/33 (Náchod – Hradec Králové). Železniční doprava se také s městem Přelouč nedá srovnávat, přímé spoje z Broumova Vás rozhodně do žádného většího města nedovezou, např. při cestě do krajského města budete muset ve všedních dnech počítat s minimálně dvěma až třemi přestupy a cesta Vám zabere v průměru dvě a půl hodiny.¹ Nové investice do železnice jsou nezbytné a žádoucí. Modernizace železniční tratě je vzhledem k vysokým finančním nárokům prozatím nerealizovatelná. Co se týká možnosti studia v Broumově, je zde jediná střední škola, a to všeobecné gymnázium.

¹ www.idos.cz

Hledisko komparace	<u>Broumov</u>	<u>Přelouč</u>
Počet obyvatel	8064	8525
Tendence počtu obyvatel	Klesající	Rostoucí
Vzdálenost krajského města	77 km	18 km
Procházejících silnic 1.třídy	žádná	jedna
Počet středních škol	jedna	tři
Nezaměstnanost (v %) - duben 2008	5,6%	4,3%

(Zdroj: Vlastní vypracování)

Závěrem této kapitoly mohu shrnout výše uvedená data v tabulce s tím, že odlehlost regionu Broumovsko má zřejmě významný vliv na výši nezaměstnanosti. Veškeré výše zmíněné informace se ukázaly být důležitými faktory při zvyšování nezaměstnanosti, ať už se jedná o nedostatečnou silniční a železniční síť v regionu, zužující se možnosti studia v broumovském pohraničí, odliv obyvatel nebo vzdálenost větších měst. Na obranu Broumovska lze říci, že pro roky 2007-2013 byl vypracován integrovaný plán rozvoje Broumovska. Uvidíme nakolik se vize autorů této práce naplní. Z mého pohledu jsou však všechny faktory ovlivňující nezaměstnanost trvalého rázu a o jejich zlepšení se usiluje již mnoho let, avšak výrazného zlepšení se v některých směrech město dosud nedočkalo. V závěru této práce se budu podrobněji zabývat náhledem obyvatel města Broumova na tuto problematiku.

5. Chráněná krajinná oblast

5.1 Definice Chráněné krajinné oblasti a základní údaje

Chráněná krajinná oblast (CHKO), je dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů s hojným zastoupením dřevin, případně s dochovanými památkami historického osídlení.¹ Na území České republiky je vyhlášeno 25 chráněných krajinných oblastí s celkovou rozlohou 1 041 612 ha. Hospodářské využívání těchto území se provádí dle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány, popřípadě znovu vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití CHKO je u nás přípustné, pokud ovšem nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných území. Mezi nejznámější a také nejnavštěvovanější CHKO v ČR patří CHKO Šumava, CHKO Český ráj, CHKO Český kras. CHKO se vyhláší vládním nařízením.

Správa chráněné krajinné oblasti má na území CHKO pravomoci státní správy, tedy vede správní řízení a stavební řízení. Všechny správy CHKO sdružuje jedna zastřešující organizace - Správa ochrana přírody se sídlem v Praze. Na Broumovsku má tyto pravomoci Správa chráněné krajinné oblasti Broumovsko.

5.2 Chráněná krajinná oblast Broumovsko

CHKO Broumovsko bylo vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí 27.3.1991, vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 157 na ploše 410 km² za účelem „ochrany a postupné obnovy hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků a vytvoření a rozvíjení ekologicky optimálního systému všestranného využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů v oblasti“. Jeho rozloha činí 41 000 hektarů a zahrnuje celé území Broumovského výběžku. Chráněná krajinná oblast se rozkládá na území okresů Náchod a Trutnov. Severní, východní a jihovýchodní hranici chráněné krajinné oblasti tvoří státní hranice s Polskem a západní hranice se nachází zhruba v linii mezi městy Chvaleč a Hronov.

¹ <http://cs.wikipedia.org>

(Zdroj: <http://www.broumovsko.ochranaprirody.cz>)

Chráněná krajinná oblast Broumovsko byla vyhlášena s cílem ochrany a postupné obnovy krajiny a jejího optimálního využívání. V neposlední řadě je cílem rovněž ochrana zásob kvalitní pitné vody akumulovaných v Polické křídové pánvi.

5.3 Chráněná krajinná oblast jako příčina nezaměstnanosti na Broumovsku

Správa CHKO Broumovsko jako orgán ochrany přírody a krajiny vede v rámci výkonu státní správy nejrůznější řízení, vydává odborná stanoviska pro vytváření územních plánů obcí a měst, vyhlášky o zřízení přírodních rezervací a přírodních památek, zpracovává plány péče o tato území, působí jako dotčený orgán státní správy při rozhodování podle jiných předpisů (zejména stavebních), provádí kontrolní a inspekční činnost včetně projednávání a ukládání pokut za přestupky a protiprávní jednání.¹ Velký vliv na rozvoj pracovního trhu na Broumovsku má činnost správy CHKO Broumovsko, která rozhoduje o činnostech, které by

¹ <http://www.broumovsko.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=1385>

z našeho pohledu mohly pomoci k rozvoji zaměstnanosti na Broumovsku. Pro přehlednost uvádím pouze záležitosti týkající se tématu. První problém, který jsem již zmínila v kapitole týkající se odlehlosti regionu, je nedostatek komunikací, které by propojovaly Broumovsko se „světem“, což ovlivňuje správa CHKO tím že, posuzuje závazné stanovisko k výstavbě lesních cest, svážnic a lesních melioračních systémů (§ 4 odst. 3) . Musí dále podat souhlas se zásahem do krajinného rázu (§ 12 odst. 1 a 2) , dále souhlas ke zřizování nebo rušení účelových komunikací, stezek a pěšin (§ 63 odst. 1). Chápu, že se v této práci zaměřuji především na kritiku regionu, ale na druhou stranu musím podotknout, že v této situaci, v jaké se nachází tento region, není rozvoj dopravní infrastruktury záležitostí snadnou. Velkou roli při tomto omezení hraje právě správa CHKO Broumovsko, která má mimo jiné vliv i na projednávání územního plánu obce (zákon č. 50/1976 Sb.), projednávání regulačního plánu (zákon č. 50/1976 Sb.), územní řízení (zákon č. 50/1976 Sb.), stavební řízení (zákon č. 50/1976 Sb.), kolaudační řízení (zákon č. 50/1976 Sb.), řízení o změně užívání stavby (zákon č. 50/1976 Sb.), řízení o odstranění stavby (zákon č. 50/1976 Sb.) a posouzení vlivů na ŽP /EIA a SEA/ (zákon č. 100/2001 Sb.). Myslím, že umožnění nedostatečného rozvoje a stavby komunikací a omezení výstavby už v tak omezeném regionu, co týká nabídky práce a rozvoje, velkou měrou přispívá k tendenci, jakou Broumovsko co se týče zaměstnanosti má. V tomto ohledu nám legislativa bohužel neumožňuje takový rozvoj, jaká by tento region potřeboval, právě z důvodu ochrany společnosti. Nemyslím si ale, že by se v honu za tvorbou pracovních příležitostí a pracovních míst mělo jít přes mrtvoly a dodržování udržitelného rozvoje je zde na místě.

6. Fluktuační

6.1 Definice a rozdělení fluktuační

V této závěrečné kapitole bych se nejprve chtěla věnovat teorii o fluktuačních a především výkladu tzv. reálného ekonomického cyklu.

Ekonomové vědí, že růst není rovnoměrný, že přicházejí období recese, v nichž output klesá a nezaměstnanost roste, ta jsou střídána obdobími oživení a boomy, kdy ekonomika roste více než obvykle.¹ Recese a boomy nastolují dvě základní otázky. Co je ekonomickou příčinou cyklů? Co (pokud vůbec něco) by měli s nimi vládní politici dělat? Zde se však ekonomové různých ekonomických škol a proudů shodnou mnohem méně.

Hlavní neshody jsou mezi dvěma velkými skupinami ekonomů, klasiky a keynesiánci. Přestože se shodnou v mnoha jiných otázkách, liší se v názorech na to, jak rychle se ceny a mzdy přizpůsobují, aby znovu nastolily novou rovnováhu po šoku. Klasici se domnívají, že ceny a mzdy se přizpůsobují rychle, aby se nabízená a poptávaná množství na každém trhu vyrovnala. V důsledku toho je tržní ekonomika ve velké míře sebeopravující se silnou tendencí k návratu do všeobecné rovnováhy, dojde-li k šoku nebo ke změně politiky. Keynesiánci se obvykle domnívají, že ceny a mzdy se nakonec přizpůsobí potřebám čištění trhu, avšak v krátkém období je toto přizpůsobení neúplné, ne-li nemožné. Tedy nabízené a poptávané množství se nemusí krátkodobě rovnat a ekonomika se může nalézat mimo všeobecnou rovnováhu. Tento rozdíl má praktické důsledky: keynesiánci jsou skeptičtí ohledně možností ekonomiky dosáhnout rychle rovnováhy vlastními silami, inklinují tedy mnohem více než klasici k doporučení státních zásahů ke zvýšení outputu a zaměstnanosti během recesí a moderování ekonomického růstu během konjunktury. Z modelu čištění trhu, založeného na předpokladu, že s mzdové sazby a ceny rychle přizpůsobují, plyne, že ekonomika je vždy ve všeobecné rovnováze, nebo blízko ní. Také veličiny jako output a zaměstnanost jsou blízko svých úrovní odpovídajících všeobecné rovnováze. Avšak pozornost zasluhuje skutečnost, že změna peněžní zásoby ovlivňuje cyklus.

¹ Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie. Neoklasický přístup, C.H.Beck, Praha, 2003, ISBN 80-7179-788-X

6.1.1 Teorie reálného cyklu

Úplná teorie cyklu musí mít dvě části.¹ První je popis různých šoků a poruch, které nejvíce ovlivňují ekonomiku. Jedná se o nabídkové šoky, změny monetární nebo fiskální politiky a změny spotřebních výdajů. Druhou částí je popis, jak na tyto šoky reagují klíčové veličiny.

Dle neoklasických ekonomů jsou reálné šoky poruchy „reálné strany“ ekonomiky, tj. šoky na produkční funkci, výši pracovní síly, na reálné množství vládních nákupů a na rozhodnutí spotřebitelů o spotřebě a úsporách. Reálné šoky jsou v protikladu s nominálními šoky, tj. šoky na peněžní nabídku a poptávku. Ačkoliv existuje mnoho typů šoků, tito teoretici přikládají největší význam šokům na produkční funkci, které se nazývají nabídkové šoky, a šokům produktivity. Ty zahrnují vývoj nových produktů nebo výrobních metod, zavedení nových technologií řízení, změny kvality práce a kapitálu, změny dostupnosti surovin a energie, silné výkyvy počasí, změny vládní regulace a další činitele ovlivňující produktivitu. Podle těchto ekonomů většina boomů vyplývá právě z kladných šoků produktivity a většina recesí ze záporných šoků.

6.1.2. Labor hoarding

Tendence více využívat práci v boomu než v recesi označíme jako hromadění práce (labor hoarding). Hromadění práce vzniká tehdy. Když firmy nadále zaměstnávají ty pracovníky, které by jinak propustily, protože náklady na jejich propouštění a znovunajímání by byly vyšší. Tito lidé pracují méně v recesi, ale při oživení se nastolí normální pracovní tempo. Tato nižší míra produktivity během recese neodráží změny technologií, ale změnu míry využití faktorů. Ačkoliv změny technologií nebo změny v míře využití faktorů mohou způsobit agregátní cyklické fluktuace, z historie plyne, že i jiné šoky mohou ovlivnit ekonomiku, např. války, militarizace apod.

¹ Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie. Neoklasický přístup, C.H.Beck, Praha, 2003, ISBN 80-7179-788-X

6.1.3 Nezaměstnanost

V jednoduchém modelu trhu práce je nezaměstnanost nulová, v realitě však nikoliv.¹ Musíme si uvědomit, že pracovníci a pracovní místa nejsou totéž. Jedinci mají různé schopnosti a jiné charakteristické rysy, stejně tak i pracovní místa. Spojení obou není tedy okamžité a bez nákladů, naopak vyžaduje čas a náklady k nalezení pracovního místa.

Velký šok produktivity může odlišně ovlivnit různá odvětví i regiony, někde pracovní místa zanikají, jinde se objevují nová. Pracovníci jsou tak stimulováni k tomu, aby si hledali práci jinde, což zvyšuje frikční nezaměstnanost. Někteří vidí, že jejich schopnosti neodpovídají požadavkům nově se rozvíjejících odvětví, v nichž roste poptávky po práci. Stávají se chronicky nezaměstnanými, strukturální nezaměstnanost roste. Negativní šok produktivity tedy zvyšuje nezaměstnanost a zvyšuje output. Toto zvýšení frikční a strukturální nezaměstnanosti v recesích je totéž jako zvýšení přirozené míry nezaměstnanosti.

6.2 Dopady fluktuace

Termín fluktuace je často používám ve stejném smyslu jako termín odchod z organizace ze subjektivních příčin. Fluktuace však naznačuje, že na uvolněné místo nastoupí někdo jiný. Důvody pro odchod pracovníků ze současného zaměstnání mohou být různé – aby přijali místo jinde, protože se stěhují, protože přestávají být ekonomicky aktivní atd. Frekvence, s jakou místa opouštějí, závisí na celé množině situací, včetně přínosu z opuštění místa a prospěchu z loajality zaměstnavateli. Čím více budou firmy svým pracovníkům platit, tím méně jim budou odcházet. Firma, která chce snížit fluktuaci svých pracovníků, jim může nabídnout vysokou mzdu.

Proč firmy dbají na snížení fluktuace svých pracovníků na starých pracovních místech? Je to prosté. Pro firmu je velmi nákladné najmout a vyškolit nové pracovníky.² Náklady spojené s odchodem pracovníka představují nejen náklady na výběr a nábor pracovníka přijatého na jeho místo, ale také pokles produktivity v případě, že jeho místo zůstane neobsazené, zvláštní nároky na zaměstnance, kteří musí mezeru vyplnit a náklady na řízení

¹ Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie. Neoklasický přístup, C.H.Beck, Praha, 2003, ISBN 80-7179-788-X

² Mankiw, N.G., Zásady ekonomie, Grada, Praha, 1999, ISBN 80-7169-891-1

celého procesu odchodu a nahrazení pracovníka. Není tedy divu, že řada organizací považuje odchody pracovníků za problém, který je nutno redukovat.

Jedním z faktorů, který má přímou souvislost s odchody ze zaměstnání, je přístup zaměstnanců k jejich práci. Fluktuace zaměstnanců je jeden z trvalých problémů, zvláště, týká-li se odchodu kvalitních, dlouholetých zaměstnanců, lidí výkonných a loajálních, jejichž zaškolený stálo firmu mnoho peněz a času. Zaměstnavatel platí náklady spojené s vyhledáním nového zaměstnance, jeho zapracováním a současně náklady na odcházejícího zaměstnance, který nemusí být již nějakou dobu dostatečně produktivní. Někdy ještě platíme zaměstnanci odstupné nebo se nepodaří vybrat vhodného nového zaměstnance napoprvé nebo je ohroženo plnění kontraktu se zákazníkem. Jak praví marketingová poučka: "Získat nové zákazníky je pětkrát až sedmkrát dražší než udržet stávající." A u zaměstnanců je to podobné. Budou-li zaměstnanci spokojeni, bude to mít ještě další efekt.¹ Lidé se často o práci baví i v soukromí, a jestliže o svém zaměstnavateli mluví dobře, dělají mu pozitivní reklamu.

Zvyšující míra fluktuace s sebou přináší často i velké množství problémů. Největšími negativy jsou:

- Ztráta zaškolených zaměstnanců
- Možnost úniku citlivých informací a obchodního tajemství
- Ztráta zákazníků (zaměstnanec je přetáhne s sebou do jiného podniku)
- Minimálně přechodné zhoršení péče o zákazníky, možnost ztráty kreditu a důvěryhodnosti rovněž u dodavatelů
- Zvýšené náklady na udržení funkčních procesů a zamezení propadům prodeje a jiným škodám
- Zvýšené náklady na výběr, přijímání a adaptaci nových zaměstnanců (včetně nutnosti vyššího stavu servisního personálu – např. na oddělení řízení lidských zdrojů)
- Pocity nejistoty u stávajících zaměstnanců a jejich přetížení (zvýšení nespokojenosti, častější výskyt konfliktů, nárůst nemocnosti, řetězení odchodů zaměstnanců)
- Snížení důvěryhodnosti coby potenciálního zaměstnavatele pro kvalitní uchazeče o práci

¹ Milkovich, G. T., Boudreau, J. W., Řízení lidských zdrojů, Grada, Praha, 1993, ISBN 80-85623-29-3

Naopak rostoucí fluktuace, pokud je v únosné míře, která je pro podnik žádoucí, s sebou nese jistá pozitiva a přínosy:

- je objektivním ukazatelem úrovně především personální a manažerské práce v celém podniku a jejich jednotlivých odděleních
- udržuje fungování vnitřního „trhu práce“ – vytváření příležitostí k postupu, je mementem pro podprůměrné pracovníky
- podněcuje příliv nových lidí a nápadů do firmy, ředění stereotypů a provozní slepoty
- optimalizuje a zlevňuje proces personálního plánování, řízení rozvoje a nástupnictví stabilizuje produktivní personál.

6.3 Nežádoucí fluktuace

Přestože pod vlivem současného nedostatku kvalifikovaných pracovníků na trhu práce v České republice investují společnosti hodně času i financí do zlepšování pracovního prostředí, péče o zaměstnance a rozvojových a motivačních programů, nedaří se jim snížit míru fluktuace.¹ Podle aktuálních údajů z průzkumu HR Controlling 2007 společnosti PricewaterhouseCoopers je mediánová hodnota celkové fluktuace v Česku 14,8 %, ale v některých společnostech dosahuje i hodnot kolem 25 %, což je výrazně více než míra, která je považována za doporučenou (5–10 %).

Na trhu lze přitom pozorovat dvě rozlišné situace. Společnosti, které skutečně pocít'ují nedostatek lidí a zároveň mají až 25% fluktuaci, a to zejména na pozicích vyžadujících nižší kvalifikaci (dělnické pozice). Nebo společnosti podnikající ve vysoce specializovaných oborech, např. chemie či jaderná energetika, které zažívají opačnou situaci, kdy míra fluktuace je na úrovni tržního minima (do 6 %).

Z pohledu zaměstnanců lze fluktuaci rozdělit na dobrovolnou a nedobrovolnou. V současnosti převládá spíše fluktuace dobrovolná (8,5 %) nad nedobrovolnou (5,8 %).

Z možných důvodů pro nedobrovolný odchod zaměstnance představuje přitom jen nepatrnou část (0,4 %) propouštění pro porušení kázně či slabý pracovní výkon. To

1. ¹ <http://www.nasepenize.cz/clanek-1258-spolecnostem-v-cesku-se-nedari-snizovat-vysokou-miru-fluktuace-zamestnancu>

pravděpodobně souvisí s českou legislativou, která zaměstnavatelům poněkud znesnadňuje rychlé jednání v případě neuspokojivých pracovních výsledků zaměstnance.

Z průzkumu vyplývá, že ze zaměstnanců, kteří společnost opustili dobrovolně, pracovalo téměř 60 % u firmy maximálně tři roky a necelá desetina odešla již ve zkušební době.

Vysoká fluktuace má negativní vliv nejen na finanční náklady, např. na nábor nových zaměstnanců, ale také na hospodářské výsledky společnosti, a to zejména z pohledu zajištění efektivního fungování firmy.

Průměrná hodnota nákladů na jednoho zaměstnance přijatého z externích zdrojů se pohybuje kolem 17 000 Kč, ale může dosahovat i 50 000 Kč. Výše těchto nákladů souvisí i s délkou nábora. Průměrný počet dní na obsazení pozice se pohybuje mezi 30 a 47 dny.

Komplexní analýza umožňuje fluktuaci řídit, a optimalizovat tak proces personálního plánování, řízení rozvoje a nástupnictví. Kromě toho společnosti také podnikají preventivní kroky pro minimalizaci nežádoucí fluktuace např. tím, že cíleně sledují spokojenost a motivaci svých zaměstnanců, což jim může pomoci včas rozpoznat klima panující ve společnosti a přijmout příslušná opatření.

Závěr a doporučení

V této práci jsem se snažila co nejpodrobněji a z různých hledisek popsat problematiku nezaměstnanosti na Broumovsku. Jak jsem se domnívala, její hlavní příčiny jsou rázu jak geografického, tak i historického, demografického, ekonomického a legislativního. Jak již vyplývá z výsledků dotazníkového šetření, blíže popsaného ve třetí kapitole, samotní občané Broumavska si jsou této problematice velmi vědomi. Avšak zatímco část obyvatel se snaží přispět k rozvoji Broumavska, jak je již výše uvedeno nejčastěji vytvářením různých spolků a posléze organizováním kulturních a podnikatelských aktivit, jsou zde i tací, jejichž chování má opačný důsledek. Ať už se jedná o etnické minority, kteří stylem života přispívají záměrně ke špatné pověsti Broumavska, tak i odstěhovaní obyvatelé, kteří ač nezáměrně, přispívají také ke zhoršujícímu se stavu v regionu. Podle mne jdou ale veškeré příčiny ruku v ruce a bylo by velmi chybné přisuzovat tuto problematiku za důsledek jen jedné z nich. Nedostatek financí města a omezení ze strany Chráněné krajinné oblasti jsou také těžko odstranitelné příčiny.

Broumov by se měl snažit rozvíjet své silné stránky, a to především investovat do odvětví podporující rozvoj cestovního ruchu, což je podle mého největší možný zdroj pracovní síly a přílivu kapitálu. Jako zlomovou bych podle mého uvedla výstavbu nějaké významné komunikace spojující Broumov s většími městy a Polskem, která by také přispěla k přílivu turistů. Dále by se oblast měla zamyslet nad otázkou počtu odborných středních škol a možnosti vzdělávání pro dospělé, pro které je studium na vysoké škole často již problémem z finančních i časových důvodů. Měla by rozvíjet aktivity podporujícího cestovní ruch, jako rozvoj sportu, kultury, a to i pro místní obyvatele. Významným pokrokem by také bylo využití pozice v pohraničí, zlepšení dopravní infrastruktury, hlubší spolupráce se sousedícími regiony, a to především s polskými.

Zejména místní zaměstnavatelé by se měli také zamyslet nad otázkou fluktuace zaměstnanců v souvislosti s náklady jejich firmy, přičemž vycházím zejména z počtu zaměstnání místních obyvatel, kteří byli mnou dotazováni.

Kladně bych hodnotila rozvoj malých firem, jehož tendence by měla stoupat a zájem by na tom jistě mělo mít především město Broumov. Nejen proto, aby zabránilo odlivu obyvatel, ale také kvůli tvorbě nových pracovních míst a společenskému rozvoji regionu.

Velkým problémem je také etické resp. neetické chování některých menšin, u nichž se zaměstnavateli špatně hledá způsob stimulace k práci a jejich pověst a všeobecné mínění obyvatel jen zhoršuje obraz současného Broumavska. Přesto si myslím, že většina obyvatel regionu se snaží si práci najít a udžet, přičemž hlavním stimulem je v takto nezaměstnaností

postiženém regionu výše mzdy. Lidově řečeno, každý je rád, že nějakou práci má, ikdyž bohužel často neodpovídá jeho kvalifikaci či zaměření.

Příčin tohoto vleklého problému je skutečně velké množství a je téměř nemožné se v určitém časovém horizontu dočkat výrazného pokroku ve všech směrech. Jsem si vědoma toho, že v České republice je nespočet měst potýkající se s podobným, ba i horším stavem nezaměstnanosti, jehož řešení je běh na dlouho trať. Jako studentka, pocházející z Broumova, jsem svým odchodem také nepřispěla ke zlepšení zdejší situace. A to je podle mého hlavní problém Broumovska. Pokud se zde budou snažit o zlepšení pouze menší či větší skupinky lidí, byť budou mít na dění na Broumovsku výraznější vliv, výsledek bude vždy krátkodobý a dokud zde bude většina lidí lhostejná ke stavu, který zde panuje, ke zlepšení nedojde nikdy.

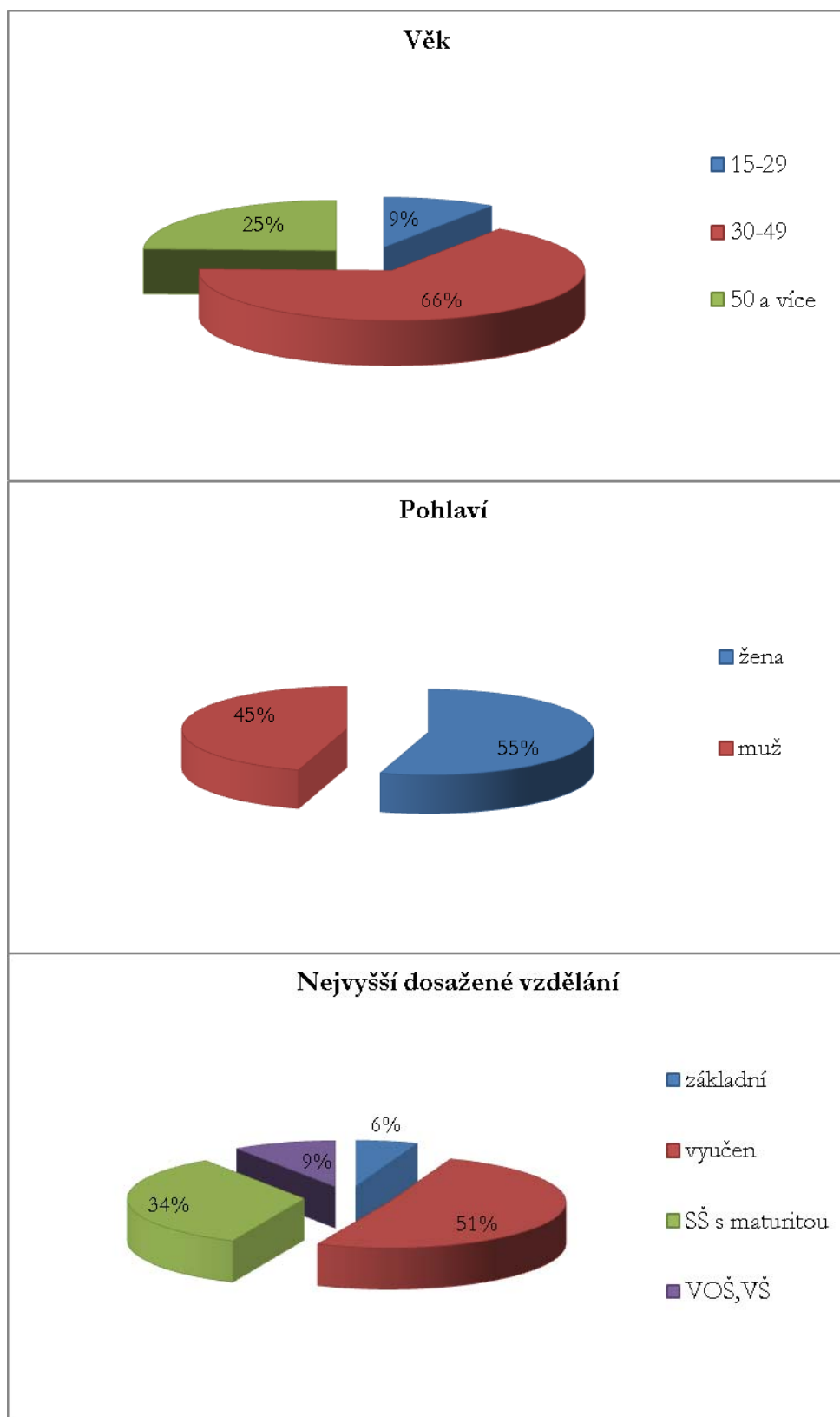
Použitá literatura

1. Český statistický úřad, Statistická ročenka České republiky 2006, Scientia, Praha, 2006, ISBN 80-250-1258-1
2. Dytrt, Z., Dobré jméno firmy, Alfa, Praha, 2006, ISBN 80-86851-45-1
3. Dytrt, Z. a kol., Manažerské kompetence v Evropské unii, C.H. Beck, Praha, 2004, ISBN 80-7179-889-4
4. Kadeřábková, B., Úvod do makroekonomie. Neoklasický přístup, C.H.Beck, Praha, 2003, ISBN 80-7179-788-X
5. Liška, V., Makroekonomie, Professional Publishing, Praha, 2004, ISBN 80-86419-54-1
6. Mankiw, N.G., Zásady ekonomie, Grada, Praha, 1999, ISBN 80-7169-891-1
7. Milkovich, G. T., Boudreau, J. W., Řízení lidských zdrojů, Grada, Praha, 1993, ISBN 80-85623-29-3
8. Trenčanská, B., 750 let Broumova v archivních dokumentech, Město Broumov Muzeum Broumovska, Broumov, 2006
9. Veber, J. a kol., Management, Management Press, Praha, 2000, ISBN 80-7261-029-5
10. <http://cs.wikipedia.org>
11. <http://invest.broumovsko.cz/index.php?ref=0&id=35>
12. http://nachodsky.denik.cz/zpravy_region/osob-bez-prace-ubylo20080517.html
13. <http://www.broumov-mesto.cz/>
14. <http://www.broumovsko.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=1385>
15. http://www.czso.cz/sldb/sldb.nsf/i/soupis_obyvatelstva_v_letech_1946_a_1947_
16. www.idos.cz
17. <http://www.hobra.cz/filtrace/o-spolecnosti/regionalni-aktivity.html>
18. <http://www.kge.zcu.cz/veda/migrace/zduvod.htm>
19. <http://www.mesec.cz/texty/nezamestnanost/>
20. http://www.mestoprelouc.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=13456&id_org=13456&id=12722&p1=1429
21. http://www.obcebroumovska.cz/prb/profil_2004.pdf
22. http://www.personall.cz/Fluktuace_I.html
23. http://www.veba.cz/?menu=m_veba&submenu=cz/prof_historie.html&menuid=101&downloadfile=VEBA_profil_05_cz.pdf&caption=Historie
24. www.businessinfo.cz
25. www.cpkp.cz/regiony_old/nrp/analyt.cast_07-13/vyvoj_%20reg.disparit.doc

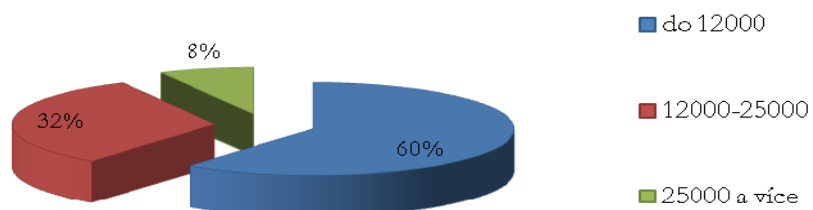
26. <http://www.nasepenize.cz/clanek-1258-spolecnostem-v-cesku-se-nedari-snizovat-vysokou-miru-fluktuace-zamestnancu>

27. www.stenava.cz

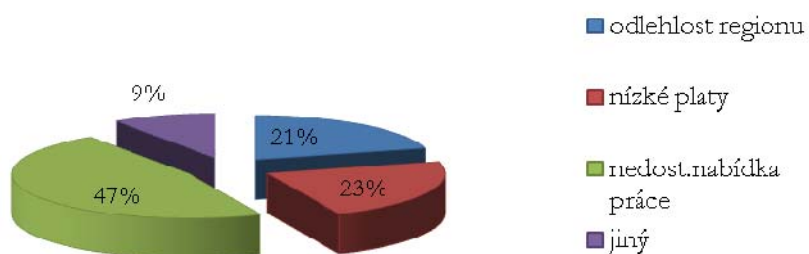
Příloha č.1

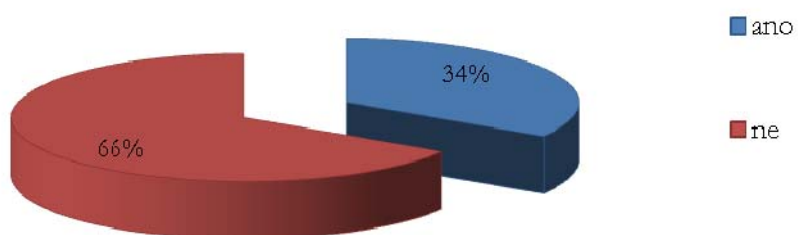
Měsíční hrubý plat

Jaký je podle Vás hlavní důvod nezaměstnanosti na Broumovsku

Byl jste někdy nezaměstnaný déle než 3 měsíce?

Nezaměstnanost na Broumovsku vnímáte jako:

